

Przewodnik

Bezdroża

Chorwacja

W kraju lawendy i wina

ERGO
HESTIAUbezpieczenie
w podróży

Autorki przewodnika: Zuzanna Brusić, Salomea Pamuła

Współpraca: Elżbieta Lizak (*Zaproszenie do Chorwacji*)

Aktualizacja: Michał Szlachetka, Elżbieta Lizak

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja i korekta: Gabriela Turzańska, Maciej Żemojtel

Zdjęcia na okładce:

Okł. I – *Marina w Hvarze*, © Rudy Sulgan | Corbis

Okł. IV – *Wodospady w Parku Narodowym Krka*, © Dwphotos | Dreamstime.com

Skład: Edyta Palonek

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

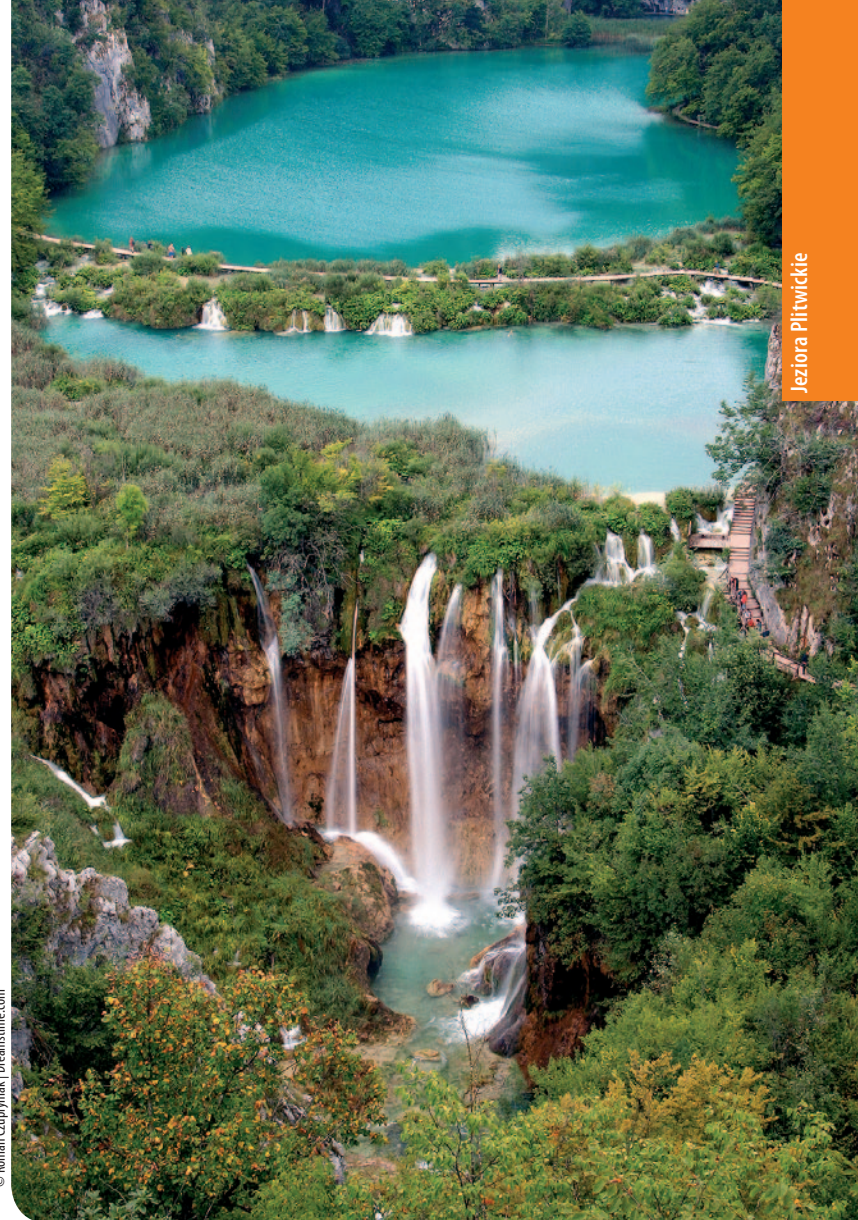
Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bevvc6>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę
- Księgarnia internetowa
- Lubię to!
Nasza społeczność

© Roman Czupryniak | Dreamstime.com

Jeziora Płiwickie

Kaskady pomiędzy jeziorami

Kup książkę

Poleć książkę

© iStockphoto.com | sragaci

Galeria Strossmayera

Chorwacki Teatr Narodowy

© Gordana Šermek | Dreamstime.com

Kup książkę

Poleć książkę

© Tomislaw Pinter | Dreamstime.com

Katedra Wniebowzięcia NMP

Katedra w Zagrzebiu – detal portalu

© Mikhail Nekrasov | Dreamstime.com

Kup książkę

Zamek Trakošćan

© Vladimir Mudrovic | Dreamstime.com

Poleć książkę

Rozdział IV

Zwiedzanie kraju

Chorwacja to kraj o dwóch twarzach. Pierwsza z nich, znana z folderów i witryn biur podróży, to słoneczna kraina, której głównymi atutami są czyste i ciepłe morze, piękne plaże i malownicze wyspy. Druga twarz, ta mniej znana, to serce kraju, niesłusznie traktowane przez turystów po macoszemu. Niesłusznie – bo także środkowo-wschodnia część Chorwacji oferuje przybyłszom ciekawe zabytki i atrakcje przyrodnicze. To kraina pięknych wzgórz i rozległych równin, gdzie można prawdziwie odpocząć, z dala od tłumów, których w sezonie pełne są nadmorskie kurorty.

Poniższy rozdział zawiera informacje przydatne podczas podróżowania po Chorwacji. Cały kraj został podzielony na regiony wyznaczone w oparciu o kryteria historyczno-geograficzne. Miejscowości w obrębie regionów zostały posegregowane alfabetycznie, co powinno ułatwić odszukanie odpowiedniej nazwy. Opis każdego regionu poprzedzono schematyczną mapą z zaznaczonymi na niej miastami, które uwzględniono w przewodniku oraz kilkoma najcenniejszymi zabytkami znajdującymi się na danym terenie.

W każdym regionie szczegółowo przedstawiono atrakcje najciekawszych chorwackich miejscowości: muzea, galerie, kościoły, pozostałości rzymskie, weneckie, które w wielu wypadkach są prawdziwymi perłami architektury i kultury. Opiszano tu również atrakcje przyrodnicze danego terenu i dołączono ciekawostki dotyczące regionalnych zwyczajów, strojów, kuchni i imprez kulturalnych. Dodatkowo przybliżona została historia wielu ciekawszych miejsc, przy czym część informacji dotyczy wybitnych postaci i ważnych wydarzeń, bez znajomości których trudno byłoby zrozumieć dzieje i współczesność Chorwacji.

Znaczną część rozdziału zajmują informacje praktyczne, które mają za zadanie ułatwić wszystkim podróżującym odnalezienie się w nowym miejscu. Są to adresy i telefony ważniejszych instytucji, informacje dotyczące noclegów, zaopatrzenia, pomocy medycznej, komunikacji itp. Przy opisach większych miast dodatkowo podano możliwości zwiedzenia ciekawszych obiektów w okolicy.

Stolica

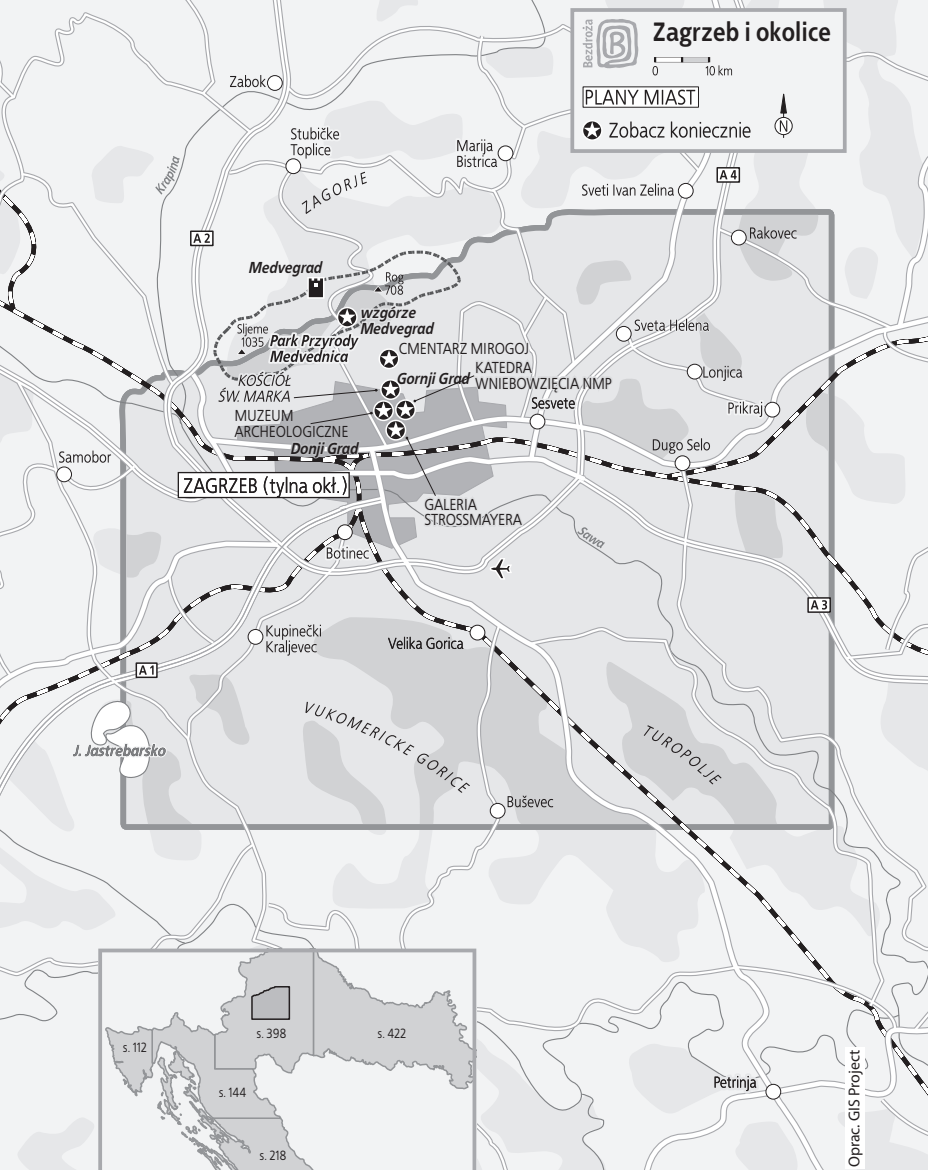
Zagrzeb (Zagreb)

► Liczba mieszkańców: 800 tys.; ☎+385 1

- ☛ **Galeria Strossmayera** (s. 103) – Baščanska ploča (zabytek głagolicki)
- ☛ **Galeria Sztuki Naiwnej** (s. 98) – kolekcja dzieł chorwackich prymitywistów
- ☛ **Katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny** (s. 102) – wspaniały zabytek architektury sakralnej, strzelista budowla o dwóch wysokich na 110 m wieżach, wzorowana na francuskim gotyckim kościele św. Urbana w Troyes; w ołtarzu tryptyk Albrechta Dürera
- ☛ **Kościół św. Marka** (s. 99) – zabytek z XIII w.
- ☛ **Medvedgrad** (s. 110) – wzgórze z ruinami średniowiecznego zamku
- ☛ **Mirogoj** (s. 107) – zabytkowy cmentarz
- ☛ **Muzeum Archeologiczne** (s. 103) – kolekcja mumii egipskich i greckich waz

Zagrzeb to stolica i zarazem największe miasto Chorwacji. Usytuowane w głębi kraju, z dala od morza, podobne bardziej do Wiednia i Budapesztu w niczym nie przypomina kamiennych adriatyckich miejscowości z nadmorskimi promenadami, po których można spacerować w cieniu palm. Jest to miasto pełne życia, które koniecznie trzeba zobaczyć.

Zagrzeb ma długą i barwną historię, wspaniałe zabytki i muzea, zadbane centrum z mnóstwem różnorodnych lokali. Swoim gościom pokazuje dwie różne twarze: miasta historycznego, dostojnego i starego (w 1994 r. Zagrzeb obchodził swoje 900. urodziny), oraz nowoczesnej metropolii z dobrze rozwiniętą infrastrukturą, pięknymi hotelami, licznymi obiektami sportowymi i halami targowymi. Niestety baza noclegowa wciąż pozostawia tu wiele do życzenia: propozycja hoteli skierowana jest raczej do przybyszów z zasobnym portfelem, dlatego trudno spotkać tu np. turystów z plecakami. Stolica Chorwacji często gości u siebie międzynarodowe targi. Przebywając tutaj, warto skorzystać z bogatej oferty muzealnej miasta, ale można też potraktować Zagrzeb jako miasto wypoczynkowe – wolny czas spędzając na spacerach w pięknych parkach, na deptakach i innych urokliwych zakątkach stolicy nad Sawą.

Oprac. GIS Project

Kup książkę

Poleć książkę

Kup książkę

Poleć książkę

Historia

Pierwsza osada na miejscu dzisiejszego Zagrzebia powstała najprawdopodobniej na wschodnim brzegu potoku Medveščak, między wzgórzami Kaptol i Gradec (obecnie ulica Tkalčićeva). Początkowo była to osada ilirska. Jednak już na przełomie VIII i IX w. żyli tu Słowianie, którzy na wzgórzach budowali fortyfikacje i świątynie. W 1094 r. król węgierski Ladislas założył na Kaptolu diecezję. W 1102 r. zbudowano tutaj katedrę, która została prawie doszczętnie zniszczona przez atak Mongołów w 1242 r. Spustoszyli oni Kaptol, a w zrujnowanej katedrze urządzili stajnię dla swoich koni. Nowe, dobrze ufortyfikowane osiedle powstało na wyższym wzniesieniu Gradec. Węgierski król Bela, chcąc zachęcić osadników do zamieszkania w tym miejscu, wydał edykt nadający Gradecowi rangę miasta królewskiego z licznymi przywilejami podatkowymi dla mieszkańców. Spowodowało to napływ do miasta rzemieślników niemieckich. Stara osada na wzgórzu Kaptol nadal pozostawała w rękach kościelnych. W ten sposób utworzyły się dwie, blisko siebie położone miejscowości, w jednej z nich dominował kler, w drugiej – ludzie pracujący, głównie rzemieślnicy. Z czasem Gradec i Kaptol zaczęły ze sobą rywalizować. Głównymi powodami sporów były problemy dotyczące podatków, dochodów i terminów targów oraz własności młynów. Dramatycznym incydentem było wyklęcie Gradeca przez biskupa z Kaptolu i odmówienie udzielania komunii mieszkańcom miasta, którzy, w ramach rewanzu, spalili Kaptol. Pamiątką tego konfliktu

jest uliczka nosząca do dziś nazwę Krvavi most. W średniowieczu w tym miejscu znajdował się most nad potokiem Medveščak, na którym odbyły się najbardziej zagorzałe walki zagrzebskiego patrycjatu z przedstawicielami zakonników. Klótnie zawieszano jedynie na czas trwania targów, gdy do miasta przybywało wielu rzemieślników, a wraz z nimi – dużo pieniędzy. Odbywało się to jednak tylko trzy razy do roku i trwało około dwóch tygodni (targi nazywały się: Kermis, targ św. Małgorzaty i targ św. Marka).

W 2. poł. XV w. biskupi Zagrzebia w związku z coraz większym zagrożeniem ataku ze strony Turków byli zmuszeni ufortyfikować Kaptol. Wrogowie stacjonowali zresztą bardzo blisko – nad rzeką Sawą, zaledwie kilka kilometrów od miasta, tam gdzie dziś znajduje się „sypialnia” stolicy – dzielnica Novi Zagreb. Turcy wkrótce zajęli większą część regionu, ale dzięki fortyfikacjom oba wzgórza pozostały nietknięte.

Na początku XVII w., aby ułatwić sobie życie w obliczu wspólnych zagrożeń, dwa wzgórza połączyły się, dając początek dzisiejszemu Zagrzebiowi. Dalsze losy miasta nie były jednak łatwe. Choć była to formalna stolica Chorwacji, pod zarządkiem utrzymywała jednak niewielki obszar. Znaczna część regionu znajdowała się pod kontrolą Turków. W 1. poł. XVII w. z powodu podbojów tureckich obszar Chorwacji zmniejszył się z około 50 tys. km² do 16,8 tys. km².

Zagrzeb w tym czasie nękały liczne pożary (1645, 1674, 1706, 1731) oraz epidemie (1647, 1682). Miasto tak podupadło, że

w 1756 r. stolica państwa została na dwadzieścia lat przeniesiona do Varaždina. Pod koniec XVIII w. żyło w nim niecałe trzy tysiące ludzi.

Z upadku Zagrzeb zaczął się podnosić dopiero za rządów Habsburgów. Został odbudowany i ponownie stał się miastem handlowym, w którym odbywały się targi, ponadto nastąpił okres gwałtownego rozwoju przemysłu, szczególnie sukienniczego. W parze z rozwojem przemysłowym szedł rozwój cywilizacyjny. Do XIX w. Zagrzeb stał się ośrodkiem kulturalnym, naukowym oraz ważnym węzłem komunikacyjnym. W 1862 r. zbudowano linię kolejową przez Słowenię do Wiednia, a osiem lat później drugą – łączącą Zagrzeb z Budapesztem. Komunikacja miejska powstała w 1891 r. Były to tramwaje ciągnięte przez konie, które w 1910 r. zastąpiono elektrycznymi.

Przełom XVIII i XIX w. to także czasy powstawania w Zagrzebiu pięknej architektury. Budowano wówczas nowe osiedla, secesyjne pałace i budynki użyteczności publicznej. Z Wiednia przybywali do Zagrzebia najwięksi ówczesni architekci – Herman Helmer i Ferdinand Fellner.

Po I wojnie światowej Trójjędne Królestwo Chorwacji, Sławonii i Dalmacji ze stolicą w Zagrzebiu weszło w skład Królestwa Serbów, Chorwatów i Słowenów, a później Królestwa Jugosławii. Powstawały wówczas w Zagrzebiu kolejne dzielnice, głównie robotnicze. Wiosną 1941 r. hitlerowskie wojska bez jednego strzału zajęły miasto. W tym momencie dla miasta zaczęły się czasy państwa faszystowskich ustaszów pod

wodzą Ante Pavelicia – Niezależnego Państwa Chorwackiego (Nezavisna Država Hrvatska). Zagrzeb stał się stolicą tego państwa, jednak znaczna część mieszkańców sympatyzowała z partyzantami dowodzonymi przez Josipa Broza-Tito. Po wojnie było to drugie po Belgradzie miasto w Jugosławii, a po uzyskaniu niepodległości przez Chorwację w 1991 r. – jej stolica, która obecnie szybko się powiększa. Napływają tutaj Chorwaci z całego kraju, a nawet spoza jego granic, gdyż jako najbardziej uprzemysłowiony i największy ośrodek regionu proponuje jego mieszkańcom najwięcej możliwości znalezienia zatrudnienia. Zagrzeb to dzisiaj metropolia Chorwatów i jak w każdej metropolii trudno tu dzisiaj spotkać prawdziwych purgerów (tak nazywa się mieszkańców Zagrzebia z dziada pradziada). Więcej jest ludności napływowej – Chorwatów z Dalmacji, Sławonii, Hercegowiny, Bośni, Chorwackiego Zagorza. Także coraz więcej cudzoziemców przyjeżdża do Zagrzebia na studia i do pracy.

Miejsca, które warto zobaczyć

Zwiedzanie Zagrzebia nie jest trudne, ponieważ większość ciekawych obiektów i muzeów znajduje się w niewielkiej odległości od siebie. Centrum miasta składa się z trzech położonych blisko siebie dzielnic usytuowanych na różnych poziomach, co znacznie ułatwia orientację. Dwie z nich to historyczne i pełne zabytków Gradec i Kaptol, które razem tworzą tzw. Gornji Grad, czyli Górne Miasto. U ich stóp, z południowej

strony, ulokował się bardziej współczesny Donji Grad (Dolne Miasto). Wszędzie można dojść pieszo, choć dodatkową atrakcją jest podróż naziemną kolejką linową kursującą co 10 minut między Donjim Gradem a Gradecem w godz. 6.30–24.00 (przejazd trwa niecałą minutę i kosztuje 4 HRK). Oferowana jest również możliwość natychmiastowego odjazdu w cenie 37 HRK.

Z ulicy Tomičevej – przecznicy Ilicy, głównej ulicy miasta – można wjechać wspomnianą kolejką na **Gradec**. Gdy już z niej wysiądziemy, pierwszym obiektem, który napotkamy, jest **wieża Lotrščak** (☺) w sezonie wt.–nd. 11.00–19.00; \$ 10 HRK dorośli, 5 HRK studenci i dzieci). Zbudowana w XIII w. na planie kwadratu, stanowi obecnie pozostałość miejskich fortyfikacji, które miały chronić południową bramę miasta. Można z niej zobaczyć bardzo ciekawą panoramę Zagrzebia. Według legendy w pewne wiosenne południe, gdy wojska tureckie stacjonowały po drugiej stronie Sawy, wystrzelono z niej kulę armatnią. Kula trafiła wprost w nadziewanego koguta, którego na obiad zamówił Hasan-paša Predojević, dowódca Turków. Głodny, przestraszony i rozdrażniony *paša* natychmiast nakazał swoim żołnierzom związać namioty i odjechać w stronę Sisa-ka. Do dzisiaj na pamiątkę legendarnego wydarzenia codziennie o godzinie 12.00 z wieży jest wystrzeliana armatnia kula – znajdując się w okolicy, trzeba w południe uważać na potworny huk, który może porządnie przestraszyć, zwłaszcza w porównaniu z ciszą znajdującego się tu

parku. Jeżeli przejdziemy się spacerową alejką w kierunku katedry, minimy kilka ławek, z których roztacza się piękny widok na panoramę miasta. Na jednej z ławek siedzi... Antun Gustav Matoš – chorwacki pisarz i poeta epoki modernizmu, przedstawiciel szalonej bohemy artystycznej.

Tuż na wschód od wieży Lotrščak stoi pojazuicki, barokowy **kościół św. Katarzyny** (crkva svete Katarine), wzniesiony w latach 1620–32. Historia go nie oszczędzała – był niszczone przez pożary i trzęsienie ziemi. Wewnątrz można podziwiać wspaniałe iluzjonistyczne malarstwo ołtarza z 1762 r. oraz stiukowe dekoracje z lat 20. XVIII w. Na XVIII-wiecznych malowidłach sklepienia nawy przedstawione są sceny z życia św. Katarzyny.

Blisko kościoła św. Katarzyny po jego północnej stronie znajduje się **Jezuicki trg**. Co roku na przełomie lipca i sierpnia odbywa się tutaj Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny, na który zjeżdżają zespoły z całego świata i z poszczególnych regionów Chorwacji. Skracając tu w uliczkę biegnącą w kierunku zachodnim, dochodzimy do **Muzeum Sztuki Naiwnej** (Muzej naivne umjetnosti; ul. Čirilometodska 3; ☎ +385 1 4851911; @ info@hmnu.org, http://www.hmnu.org; ☺ wt.–pt. 10.00–18.00, sb.–nd. 10.00–13.00). Galeria mieści się w ładnym, XVIII-wiecznym pałacyku i zawiera kolekcję ponad tysiąca prac. Zobaczyć tu można najciekawsze dzieła słynnych chorwackich malarzy prymitywistów (opis tego nurtu sztuki przy opisie Koprivnicy), a także kilka prac Nikifora. Na szczególną uwagę

zasługują: *Autoportret* Ivana Generalicia, *Kogut w płomieniach* Ivana Večena-ja czy obraz w stylu Boscha – *Chrystus* Mija Kovačicia.

Idąc ulicą Čirilometodską na północ, dotrzemy do najważniejszego miejsca na Gradecu – **placu św. Marka** (Markov trg). Przy tym prostokątnym placu stoi kilka budowli świadczących o jego dawnej świetności. Z daleka już widać najciekawszy obiekt – nieduży **kościół św. Marka** (crkva svetog Marka) z kolorowym dachem, na którym widnieją dwa duże herby: Chorwacji i Zagrzebia. Zdobienia te pochodzą z 1880 r. Sama świątynia została wzniesiona w XIII w. W tych czasach, właśnie w dniu św. Marka, odbywał się tutaj coroczny targ, na który zjeżdżali chłopci i kupcy z okolicy. Najstarszym zachowanym fragmentem kościoła jest południowe romańskie okno (XIII w.). Z XIV stulecia pochodzi gotycki portal, ozdobiony piętnastoma rzeźbami. Wewnątrz kościoła, w którym panuje typowy dla gotyckich świątyń tajemniczy nastrój, znajdują się wspaniałe figury dłuta Ivana Meštrovicia. Na szczególną uwagę zasługuje Matka Boska przedstawiona jako chorwacka chłopka. Oryginalna dzwonnica została zniszczona podczas trzęsienia ziemi w 1502 r., obecna to rekonstrukcja.

Po wschodniej stronie placu znajduje się siedziba chorwackiego **parlamentu** (Sabor), wzniesiona w 1910 r. na miejscu barokowych budowli z XVII i XVIII w. To właśnie tutaj w 1918 r. z balkonu tego niepozornie wyglądającego piętrowego budynku w stylu secesyjnym, ogłoszono

► Kościół św. Marka, rys. W. Kwiecień-Janikowski

niepodległość Chorwacji i zerwanie więzi z Austro-Węgrami.

Z zachodniej strony placu św. Marka znajduje się **Pałac Bana** (Banski dvori), który pełni dzisiaj funkcję siedziby prezydenta państwa. Składa się z dwóch barokowych piętrowych rezydencji i pierwotnie był miejscem urzędowania chorwackich banów, czyli namiestników króla. Podczas ostatniej wojny, w październiku 1991 r., wojska jugosłowiańskie zbombardowały go, z nadzieją trafienia ówczesnego prezydenta Franja Tuđmana. Był to tym samym jeden z nielicznych – zaledwie kilku – obiektów w Zagrzebiu, które w czasie tej wojny stały się celem jugosłowiańskiej armii. Obecnie pałac jest atrakcją turystyczną: w sezonie w każdą sobotę i niedzielę w południe odbywa się tu widowiskowa ceremonia zmiany warty.

Tuż na północ od placu znajduje się **Muzeum Ivana Meštrovicia** (ul. Mle-tačka 8; ☎ +385 1 4851124; @ Ijljana.

cerina@fim.hr; ☎ wt.–pt. 10.00–18.00, sb.–nd. 10.00–14.00; \$ dorośli 30 HRK, studenci i dzieci 15 HRK, dzieci do lat 7 bezpłatnie). Muzeum mieści się w XVIII-wiecznym domu, w którym mieszkał i pracował w latach 1922–42 ten słynny artysta. Można tutaj zobaczyć kolekcję rzeźb i rysunków o tematyce religijnej i filozoficznej (Meštrović był zafascynowany buddyzmem). Są też portrety, autoportrety i kilka aktów.

Warto też odwiedzić znajdujące się na południowy zachód od rynku **Muzeum Historycznej Chorwacji** (Hrvatski povjesni muzej; ul. Matoševa 9; ☎ +385 1 851900; @ hismus@hismus.hr, http://www.hismus.hr; ☎ pn.–pt. 10.00–18.00, sb.–nd. 10.00–13.00; \$ dorośli 10 HRK dorośli, dzieci i studenci 5 HRK). Odbывают się w nim tymczasowe wystawy poświęcone dzieciom i losom Chorwacji.

Przy ulicy Demetrova 1 ulokowane jest **Muzeum Przyrodnicze** (Prirodoslovni muzej; ☎ +385 1 4851700; @ http://www.hp.m.hr; ☎ wt., śr., pt. 10.00–17.00, czw. 10.00–22.00, sb. 10.00–19.00, nd. 10.00–13.00; \$ dorośli 20 HRK, dzieci i studenci 15 HRK, dzieci do 7 lat bezpłatnie). Można tu zobaczyć okazy fauny i flory (oraz poznać dzieje ich rozwoju) z różnych części kraju.

Idąc na północny wschód ulicą Demetrovą, dojdziemy do ulicy Opatičkeje. Pod nr. 20 znajduje się tu **muzeum miejskie** (Muzej grada Zagreba; ☎ +385 1 4851361; @ muzej-grada-zagreba@mgz.hinet.hr; ☎ wt., śr., pt. 10.00–18.00, czw. 10.00–22.00, sb. 11.00–19.00, nd. 10.00–14.00; \$ dorośli 20 HRK, dzieci i studenci 10

HRK, dzieci do 7 lat bezpłatnie). Budynek, w którym dziś mieści się muzeum, pochodzi z XVII w., początkowo znajdował się w nim klasztor klarysek. Ekspozycja dotyczy historii, kultury i sztuki miasta, a jednym z ciekawszych eksponatów jest makieta średniowiecznego Gradeca.

Idąc z Gradeca na **Kaptol**, nieopodal Markov trgu, musimy przejść przez **Kamienną Bramę** (Kamenita vrata). Prowadzi do niej ulica Kamenita. Brama pochodzi z XIII w. Na zachodniej ścianie znajduje się rzeźba Dory – bohaterki XVIII-wiecznej powieści historycznej (*Córka złotnika* Augusta Šenoji), która miała mieszkać z ojcem nieopodal tejże bramy. Dzisiaj w bramie znajduje się również obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem uważany za cudowny. Według legendy w 1731 r. pożar zniszczył drewnianą wówczas bramę, lecz obraz pozostał nietknięty. Jest to malowidło nieznanego malarza z XVII w. Według miejscowych przesądów nie należy przez bramę przechodzić środkiem, gdyż wróży to nieszczęście, trzeba natomiast przemykać się bokiem, między jej ścianą, a bocznym słupkiem. Obserwując przechodniów łatwo zauważyć, że większość faktycznie unika przejścia przez sam środek bramy.

Przy Kamiennej Bramie znajduje się **najstarsza chorwacka apteka** (czynna do dzisiaj), a *vis á vis* niej stoi **słup hańby**, do którego w średniowieczu przywiązywano niewierne żony.

Za Kamienną Bramą kończy się Gradec. Schodząc po schodkach, mijamy **pomnik św. Jerzego walczącego ze smokiem**

i dochodzimy do ulicy Tkalčičeje, pod którą płynie potok Medveščak. Jest to najbardziej popularny deptak w Zagrzebiu. Od średniowiecza Tkalča (jak tę ulicę popularnie nazywają mieszkańcy chorwackiej stolicy) stanowi trzecią i nieodłączną część miasta. Bo tak jak Kaptol był dzielnicą kleru, a Grič dzielnicą patrycjatu i szlachty, tak Tkalča była i jest ulicą ludu. W latach 50. XX w. planowano zburzyć tę dzielnicę z powodu krytycznego stanu budynków, które dosłownie sypały się ze starości. Na szczęście znaleziono fundusze i stworzono program odbudowy tej najciekawszej chyba w Zagrzebiu uliczki. Dzisiaj wszyscy, którzy chcą spotkać jakąś znaną osobistość Zagrzebia lub po prostu swoich znajomych, powinni wybrać się na Tkalčę. Szczególnie wieczorem, kiedy życie na tej ulicy dopiero się zaczyna, a kafejki kuszą urokliwymi wnętrzami i znakomitą kawą (w cenę niestety wliczone jest też korzystanie ze szczególnej atmosfery tego miejsca). Mniej więcej w połowie ulicy Tkalčičejej stoi na trawniku pomnik kobiety. Wygląda jakby przechadzała się ulicą i wymijała spacerowiczów. Jest to pomnik pisarki Mariji Jurić Zagorki, autorki historycznych powieści o Zagrzebiu. Na samym szczycie Tkalčy wybudowano niedawno nowoczesny kompleks handlowo-rozrywkowy, kontrastujący mocno ze starymi, małutkimi sklepikami tej części miasta.

Idąc w lewo (na wschód) od ulicy Tkalčičejeje dojdziemy do najbardziej znanego w mieście **targowiska Dolac**. Działalność handlowa prowadzona jest

Petrica Kerempuh

Jest to legendarna postać ściśle związana z historią Chorwacji, a zwłaszcza z Zagrzebiem i Chorwackim Zagórzem. Krąży o nim rozmaite legendy. Przedstawia się go w chłopskim stroju charakterystycznym dla Chorwackiego Zagórze – w Inianiej, białej koszuli, wełnianej, sznurowanej kamizelce, szerokich białych spodniach i kapeluszu przybranym pawim piórem. Jest to postać, która, wykorzystując liczne fortele i spryt, ciągle próbuje uratować chorwacki naród z historycznych opresji. Podobno po raz pierwszy zjawił się, gdy odbudowywano zagrzebską katedrę. Wówczas w przemyślny sposób zdobył pieniądze na budowę katedry od bogatych, ale niechętnych do dzielenia się szlachciców.

Przygody Petricy Kerempuha rozślawił Miroslav Krleža w pisanych dialektem kajkawskim (typowym dla Zagrzebia i Chorwackiego Zagórze) *Balladach Petricy Kerempuha*.

tu przede wszystkim przed południem, potem zostają tylko śmieci. Główne dni targowe to piątek i sobota. Można tutaj kupić między innymi typowy dla regionu żółty i lekko słodkawy chleb z mąki kukurydzianej (*kukuruzni kruh*). Na północ od Dolacu znajduje się ulica Opatovina, która w godzinach przedpołudniowych zmienia się w targ kwiatowy. Przy tej ulicy stoi **pomnik Petricy Kerempuha**, legendarnego bohatera ludowego. Ulica Opatovina biegnie wzdłuż dawnych murów obronnych miasta, a stojące przy niej **kamienice** pochodzą głównie z XVIII w.

Głównym miejscem na Kaptolu jest obszerny plac, przy którego wschodniej

stronie stoi **katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny** (katedra Marijina Uznesenja), do niedawna pod wezwaniem św. Stefana. Pierwotnie stała tu romańska świątynia z 1094 r., ale zniszczyli ją Tatarzy podczas najazdu w 1242 r. Dzisiejszą budowlę wzniesiono w 2. poł. XIII w. na wzór gotyckiego kościoła św. Urbana we francuskim Troyes. Od tego czasu świątynia była wielokrotnie przebudowywana, a XIII-wieczne gotyckie freski zachowały się tylko w zakrystii. Ostatniej przebudowy dokonano po trzęsieniu ziemi w 1880 r., na przełomie XIX i XX stulecia. Wówczas katedra otrzymała obecny, neogotycki kształt wraz z fasadą, w której wyróżnia się portal i rozeta. Dwie katedralne dzwonnice mierzą po 110 m. Wnętrze katedry z wysokimi sklepieniami również warte jest uwagi. Na ścianie frontalnej z prawej strony, obok wejścia, znajduje się napis w tak charakterystycznej dla chorwackiej kultury głagolicy. W bocznym ołtarzu można obejrzeć tryptyk autorstwa Albrechta Dürera, ciekawy jest także grobowiec kardynała Alojzije Stepinaca, kanonizowanego jesienią 1998 r. w czasie wizyty papieża Jana Pawła II. Grobowiec został wykonany przez Ivana Meštrovića.

Na wschód od świątyni stoi samotna **wieża**. To fragment fortyfikacji Kaptolu z XV w. Na północ od katedry wznosi się XVIII-wieczny **Pałac Arcybiskupi**. Działa w nim muzeum (🕒 pn.–sb. 8.30–14.00), mieszczące wystawę poświęconą błogosławionemu kardynałowi Alojzemu Stepinacy. W pobliżu znajduje się założony jeszcze w XIX w. **park Ribnjak**, w którym

można odpocząć wśród zieleni po kilkugodzinnym zwiedzaniu Zagrzebia.

U stóp Gradeca i Kaptolu, od strony południowej, rozciąga się nowsza część miasta, która ze względu na swoje usytuowanie poniżej Gornjega Gradu nazywana jest **Donji Grad** (Dolne Miasto). W jej zabudowie wyróżniają się gmachy użyteczności publicznej z przełomu XIX i XX w., przeważnie w stylu klasycystycznym i art nouveau. Najciekawsze dla turystów są tu muzea, z których niektóre otoczone są wartymi odwiedzenia założeniami parkowymi, w których przyjemnie odpoczywa się od monumentalnej zabudowy i skwaru dnia, jaki, szczególnie latem, w Zagrzebiu może być dokuczliwy.

Centrum Donjiego Gradu, a równocześnie rynek i główny plac Zagrzebia, stanowi **Trg bana Josipa Jelačića**. Znajduje się on około 300 m na południowy zachód od katedry. Plac ten ma kształt wydłużonego prostokąta, w jego centrum stoi pomnik XIX-wiecznego bana Josipa Jelačića, który na czele Chorwatów toczył walki o niepodległość Chorwacji i zlikwidowanie madszaryzacji, która za jego czasów najdotkliwiej dawała się Chorwatom we znaki. Konny pomnik bana pochodzi z 1866 r. i stał na placu do roku 1947, kiedy usunięto go na rozkaz Tity. Ponownie pojawił się tu w 1991 r., gdy Chorwacja ogłosiła niepodległość. Przed wojną pomnik bana stał z drugiej strony rynku, dzięki temu bohater w sposób symboliczny godził szablą w kierunku północnym (w Austro-Węgry), obecnie jest ustawiony w drugą stronę i, jak mawiają miejscowi,

wygraża szablą współczesnemu wrogowi Chorwacji, który w 1991 r. nadszedł od strony południowo-wschodniej. Pomnik bana to także najbardziej popularne miejsce spotkań mieszkańców Zagrzebia. Często na odchodnym mówią sobie oni „Vidimo se pod repom!” („Do zobaczenia pod ogonem!”), co oznacza, że kolejne spotkanie nastąpi pod konnym pomnikiem Jelačića. Większość budynków przy placu pochodzi z XIX w., na domu z nr. 4 znajdują się zdobienia wykonane przez Ivana Meštrovića. We wschodniej części rynku znajduje się fontanna, która także, podobnie jak pomnik bana Jelačića, ma dla mieszkańców Zagrzebia znaczenie symboliczne. Jest to Manduševac, do którego przechodnie wrzucają na szczęście drobne monety. Nazwa Zagrzeb według legendy pochodzi od słów wodza jednego z plemion słowiańskich, które przybyły na miejsce dzisiejszego miasta. Powiedział on wówczas do kobiety o imieniu Manda: „Zagrebi, Mandašo!” (*zagrebi* znaczy ‘zaczepnij’). Wówczas to Manda wykopała w ziemi zagłębienie, z którego wytrysnęło źródło i dlatego właśnie tutaj zdecydowano się założyć osadę.

Od Trgu bana Josipa Jelačića na południe biegnie ulica Praska. Można nią dojść do **Muzeum Archeologicznego** (Arheološki muzej; Trg Nikole Šubića Zrinskog 19; 📍 +385 1 4873000, 4873101; 📧 amz@amz.hr, http://www.amz.hr; 🕒 wt., śr., pt. 10.00–17.00, czw. 10.00–20.00, sb.–nd. 10.00–13.00; \$ dorośli 20 HRK, dzieci i studenci 10 HRK, dzieci do 6 lat bezpłatnie). Można tutaj zobaczyć bardzo ciekawą wystawę eksponatów od

czasów prehistorycznych po średniowiecze. Szczególnie warta uwagi jest kolekcja egipskich mumii i greckich waz, z których mieszkańcy Zagrzebia są bardzo dumni. W muzeum znajduje się również zbiór monet, na który składa się ok. 260 tys. sztuk i w związku z tym uważany jest za największy w Europie. Na dziedzińcu znajdują się fragmenty rzymskich budowli z V–IV w. p.n.e. oraz niewielka, bardzo ładnie położona (w centrum, a jednak z dala od zgiełku) kawiarnia.

Po wschodniej stronie ulicy Praskiej zaczyna się ciąg trzech parków (Trg Nikole Šubića Zrinskog, Strossmajerov trg, Trg kralja Tomislava). Spacerując tymi parkami na południe, dojdzie się aż do dworca kolejowego. Wcześniej jednak, przy ulicy Hebranga 1, natkniemy się na **Galerię Sztuki Współczesnej** (Galerija suvremene umjetnosti; 📍 +385 1 6041040, 6041055; 📧 info@modgal.t-com.hr, http://hvm.mdc.hr/moderna-galerija; 🕒 wt.–pt. 10.00–18.00, sb.–nd. 10.00–13.00; \$ dorośli 30 HRK, dzieci i studenci 10 HRK, dzieci do 7 lat bezpłatnie). Znajdują się tu głównie dzieła chorwackich artystów tworzących w XIX i XX w. – m.in. Mihanovića, Bukovaca i Račića. Łącznie w zbiorach galerii znajduje się około 10 tys. eksponatów.

Galeria Strossmayera (Strossmayerova galerija; Trg Zrinskog 11; 📍 +385 1 4895111, 4895115; 📧 sgallery@hazu.hr; 🕒 wt. 10.00–19.00, śr.–pt. 10.00–16.00, sb.–nd. 10.00–13.00; \$ dorośli 10 HRK, dzieci i studenci 5 HRK, dzieci do 6 lat bezpłatnie). Galeria znajduje się na piętrze budynku Chorwackiej Akademii

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA
Helion SA

Przewodniki Bezdroży

Chorwacja

Chorwacja ma dwa oblicza: to kraina złotych plaż, gdzie lazur wody łączy się z błękitem nieba w sąsiedztwie majestatycznych gór, oraz kraj zielonych wzgórz, wśród których kryją się tajemnicze zamki, dwory i ruiny. Wakacje w Chorwacji zaspokoją potrzeby zarówno ciała, jak i ducha: starożytne zabytki sąsiadują tu z arcydziełami renesansu i baroku, a wizyta w znanych sanktuariach stanowi alternatywę dla wędrówek po parkach narodowych. Warto też zakosztować chorwackiej kuchni i skusić się na kieliszek wyśmienitego miejscowego wina.

Przewodniki Bezdroży przybliżają historię, kulturę i przyrodę opisywanych regionów i krajów oraz oprowadzają po ich najbardziej fascynujących zakątkach. Treść uporządkowano dla wygody w układzie regionalnym. Opisom miast i innych atrakcji turystycznych towarzyszą przejrzyste mapy oraz ramki z ciekawostkami, czyniące z przewodnika pasjonującą lekturę nie tylko w czasie podróży. Informacje praktyczne pomagają zaplanować wyjazd i odnaleźć się w odwiedzanym miejscu. Całość zamyka praktyczny minisłownik.

Bezdroża
Przewodnik Ładzi Ciekawych

Nr katalogowy: 1 3 9 3 6

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

Sprawdź najnowsze promocje:

- <http://bezdroza.pl/promocje>
- Przewodniki najchętniej czytane:
- <http://bezdroza.pl/bestsellery>
- Zamów informator podróżniczy:
- <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ISBN 978-83-246-7582-1

9 788324 675821 >

Cena 29,90 zł